

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2023-09-12

Rapport från Slutförvarsorganisationen till Kommunfullmäktige

Perioden 2023-04-25 - 2023-11-07

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna

Kärnbränsleförvaret

Den 27 januari 2022 meddelade regeringen tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen för SKB:s ansökan om att bygga en inkapslingsanläggning i Oskarshamns kommun och ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Besluten finns att läsa på **regeringens hemsida**.

Flera miljöorganisationer lämnade i april 2022 in en gemensam ansökan om rättsprövning av regeringens beslut. Den 11 maj 2023 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen att regeringens beslut inte strider mot någon regel och därför ska stå fast. Mer information samt domen finns att läsa på **domstolens hemsida**.

SKB lämnade den 30 juni 2023 in dels en kompletterande ansökan och dels en begäran om tillstånd (med villkorsförslag mm) till Mark- och miljödomstolen. Inlämnade handlingar finns att läsa på **SKB:s hemsida**. Domstolen kungjorde i augusti såväl den kompletterande ansökan som begäran om tillstånd. Eventuella synpunkter ska lämnas till domstolen senast den 10 oktober 2023 men Östhammars kommun har beviljats förlängd svarstid till den 26 oktober.

Enligt Mark- och miljödomstolens nuvarande tidsplan planeras huvudförhandling att hållas i domstolen den 20-24 maj 2024 och beslut att meddelas i juni-augusti 2024.

Utöver lagakraftvunnet tillstånd enligt *miljöbalken* från Mark- och miljödomstolen krävs, i prövningen enligt *kärntekniklagen*, även godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten innan verksamheten får påbörjas.

SFR – fortsatt drift och utbyggnad

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt gav den 21 december 2022 SKB tillstånd enligt *miljöbalken* för fortsatt drift och utbyggnad av det befintliga slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark. Länsstyrelsen har överklagat mark- och miljödomstolens beslut i den del som avser villkor gällande energianvändning (villkor 17). Domstolen har beslutat att ge prövningstillstånd för länsstyrelsen överklagande.

I och med att tillståndsdomen enligt miljöbalken innehåller ett så kallat verkställighetsförordnade får tillståndet tas i anspråk trots att det överklagats. Det innebär att SKB får påbörja en del åtgärder trots att domen har överklagats, till exempel har SKB nyligen påbörjat arbetet med utfyllnaden i vattenområdet för att skapa en ny väg och verksamhetsytor.

I prövningen enligt *kärntekniklagen* återstår flera steg i den så kallade stegvisa prövningen. Innan utbyggnaden av själva slutförvaret får påbörjas krävs ett godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten. SKB lämnade i april 2023 in en ansökan till myndigheten. Den mest omfattande delen av ansökan utgörs av en preliminär säkerhetsanalys (PSAR). Mer information finns på **SKB:s hemsida**.

Övrig aktuell information

Informationsfilm för ungdomar

Slutförvarsorganisationen har tagit fram en informationsfilm om slutförvarsfrågan riktad till ungdomar på högstadiet. Till filmen har det även tagits fram ett lärarmaterial. Mer information, länk till filmen samt lärarhandledningen finns på **kommunens slutförvarswebb**.

Internationell granskning av Sveriges hantering av radioaktivt avfall

Internationella atomenergiorganet (IAEA) organiserade den 17-27 april 2023 en internationell granskning av hur väl Sverige lever upp till internationella riktlinjer för hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle. Granskningen genomfördes av en internationell expertgrupp. Enligt det europeiska kärnavfallsdirektivet ska en internationell utvärdering göras minst vart tionde år.

Expertgruppen anser att Sverige har ett robust och välfungerade system för att hantera radioaktivt avfall och använt kärnbränsle och berömde utvecklingen av metod för slutförvar av använt kärnbränsle. Gruppen lämnar även förslag för att upprätthålla och förbättra hanteringen, bl a att Sverige ska utveckla sina planer för hantering av radioaktivt avfall som kommer från annan verksamhet än kärnkraften och inrätta ett forum för att samordna förberedelser för slutförvaret för långlivat låg- och medelaktivt avfall (SFL). Mer information finns på **IAEA:s hemsida**.

Beslut från regeringen angående kommunens användning av medel från Kärnavfallsfonden

Östhammars kommun ansöker årligen om medel från Kärnavfallsfonden för arbete med slutförvarsfrågor. Riksgälden hanterar, sedan 2018, kommunens ansökan om fondmedel och granskar även kommunens användning av dessa medel.

Kommunen har för 2018-2021 bekostat datorer samt tillhörande licenser till ledamöterna i referens- samt granskningsgrupp med fondmedel. Riksgälden anser att datorer och licenser till ledamöter som även har andra uppdrag endast till viss del får bekostas med fondmedel och har därför beslutat att kommunen ska återbetala medel för dessa år. För 2022-2023 har kommunen ansökt om medel för dator- och licenskostnader men fått avslag på ansökan. Kommunen har överklagat dessa beslut.

Den 27 april 2023 fattade regeringen beslut gällande dessa överklaganden. Regeringen skriver i besluten att de anser att Riksgäldens fördelningsprincip är skälig och välavvägd och avslår kommunens överklaganden.

Stöd för miljöorganisationers arbete med kärnavfallsfrågor tas bort nästa år

Sedan 2005 har det, först via Kärnavfallsfonden och sedan via stadsbudgeten, varit möjligt för miljöorganisationer att söka särskilda medel för arbete med kärnavfallsfrågor. Enligt Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) har regeringen på en direkt fråga från föreningen svarat att regeringen inte har för avsikt att efter 2023 öronmärka särskilda medel till miljöorganisationer för arbete med kärnavfallsfrågor.

Med anledning av detta lägger MKG nu ner sitt kansli och personalen måste sluta. På föreningens årsmöte i juni beslutades dock att föreningen och hemsidan ska finnas kvar även i framtiden. Mer information finns på **MKG:s hemsida**.

Hamnen i Forsmark

Mark- och miljödomstolen gav den 13 juli 2023 SKB tillstånd att fortsätta driva och bygga ut hamnen i Forsmark. Tillståndet skapar bland annat förutsättningar för uttransport av bergmassor från slutförvaren. Mer information finns på **domstolens** samt på **SKB:s hemsida**.

Samverkansavtal tecknat om utbyggnaden av SFR

SKB har tecknat samverkansavtal med Skanska om utbyggnaden av SFR. Projektet innefattar att projektera och bygga de sex tillkommande bergssalarna för utbyggt SFR. Innan bergarbetena får påbörjas krävs dock, som nämnts ovan, ett godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten. SKB hoppas på byggstart hösten 2024. Mer information finns på [SKB:s hemsida](#).

Planering av Slutförvarsorganisationens verksamhet 2024

Slutförvarsorganisationen hade den 18 augusti 2023 planeringsdag för att planera verksamheten under 2024. Resultatet av planeringsdagen utgör grunden för kommunens årliga ansökan om medel från Kärnavfallsfonden.

Riksgälden föreslår höjda kärnavfallsavgifter

Kärnkraftsindustrin är, enligt svensk lagstiftning, ansvarig för att ta hand om det radioaktiva avfall som uppkommer vid kärnkraftverken samt för att säkerställa finansieringen för detta. Industrin lämnar vart tredje år en kostnadsberäkning för återstående kostnader till Riksgälden som sedan tar fram ett förslag på avgifter.

Riksgälden föreslår en ökning av avgiftsnivåerna för 2024-2026. Den viktigaste förklaringen till behovet av höjda nivåer är, enligt Riksgälden, en kraftig uppräknings i reaktorinnehavarnas bedömning av de återstående kostnaderna. Riksgäldens förslag har skickats på remiss, bland annat till Östhammars kommun, med sista svarsdag den 31 augusti 2023. Förslaget finns att läsa på [Riksgäldens hemsida](#).

Workshop om informationsbevarande

Nuclear Energy Agency (NEA, OECD:s kärnenergiorgan) anordnar den 26-28 september 2023 en workshop på temat informationsbevarande i Stockholm. Mer information om workshopen, som har titeln "The medium and the message: Challenges and solutions in selecting and preserving records of radioactive waste", finns på [NEA:s hemsida](#).

Ny VD för SKB

Stefan Engdahl har utsetts till ny VD för SKB. Han kommer närmast från en tjänst som planeringsdirektör på Trafikverket och tillträder tjänsten den 1 oktober 2023.

Information om slutförvar på bibliotek

Slutförvarsorganisationen kommer under oktober att genomföra en serie besök på de kommunala biblioteken i kommunen för att ge information om och svara på frågor om de planerade slutförvarerna i vår kommun. Mer information kommer framöver.

Bakgrundsinformation om SKB:s slutförvarsansökningar

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till Mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den 19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR.

Ansökningshandlingarna finns på [SKB:s hemsida](#). Alla handlingar i ärendena, förutom de som är belagda med sekretess som till exempel det fysiska skyddet runt anläggningen, är offentliga.

Östhammars kommuns slutförvarswebb och nyhetsbrev

På kommunens slutförvarswebb www.slutforvarforsmark.se hittar du information om de slutförvar som är eller kan bli aktuella i Östhammars kommun. På hemsidan hittar du även **webbsändningar** av Referensgruppens möten och en **dokumentbank** med bland annat kommunens yttrande i prövningarna.

På hemsidan kan du även anmäla dig till **Slutförvarsenhetens nyhetsbrev**.
